

Organitzacions internacionals

Codi: 101095
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500259 Ciència Política i Gestió Pública	OT	3	2
2500259 Ciència Política i Gestió Pública	OT	4	0
2503778 Relacions Internacionals	OB	3	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Nora Sainz Gsell
Correu electrònic: Nora.Sainz@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Pre-requisits

És recomanable que l'alumnat tingui formació bàsica en Relacions Internacionals.

Objectius

Objectius

L'assignatura persegueix tres grans objectius:

- Realitzar una introducció a la teoria general de l'Organització Internacional (OI) i de les organitzacions internacionals (OIs) en la societat internacional contemporània, a fi de proporcionar a l'alumnat la base conceptual i els instruments d'anàlisi de l'assignatura.
- Estudiar de manera concreta organitzacions internacionals d'abast universal, regional i inter-regional amb el propòsit de comprendre la seva estructura, composició i funcionament.
- Analitzar l'adopció i l'acció d'iniciatives multilaterals en el marc de les organitzacions internacionals davant alguns dels problemes més significatius de l'agenda global

En el programa no s'aborden organitzacions internacionals d'àmbit europeu, ja que aquestes són analitzades en altres assignatures del pla d'estudis

Competències

Ciència Política i Gestió Pública

- Aplicar el coneixement teòric i analític de les relacions internacionals a casos pràctics i professionals, en particular en l'esfera del conflicte i la cooperació entre actors.
- Argumentar des de diferents perspectives teòriques.
- Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.
- Demostrar un bon nivell d'expressió escrita en diferents registres.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina i els diferents camps; les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, així com el seu valor per a la pràctica professional mitjançant casos concrets.
- Dissenyar tècniques per a la recollida de dades, coordinar el tractament de la informació i aplicar rigorosament mètodes de verificació d'hipòtesis.
- Elaborar i planificar recerques o informes analítics.
- Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.
- Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
- Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
- Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
- Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.
- Treballar autònomament.
- Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.
- Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.
- Valorar aspectes distintius i instrumental conceptual i metodològic específic de les diverses tendències i aproximacions analítiques de les relacions internacionals.

Relacions Internacionals

- Analitzar casos i fenòmens de lesfera internacional i interpretar textos polítics diversos fent servir les teories polítiques contemporànies.
- Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
- Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
- Diferenciar les principals teories de les relacions internacionals i els seus diversos camps (teoria internacional, conflictes i seguretat, organitzacions internacionals, economia política internacional, etc.) per aplicar-los a la pràctica professional.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Utilitzar les diferents eines d'anàlisi del sistema internacional contemporani, i dels seus subsistemes funcionals i regionals o geogràfics.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el coneixement teòric i analític de les relacions internacionals a casos pràctics i professionals, en particular en l'esfera del conflicte i la cooperació entre actors.
2. Aplicar els diferents enfocaments teòrics a l'anàlisi del sistema internacional i dels seus subsistemes i a la política internacional europea.

3. Aplicar els diferents enfocaments teòrics, amb aproximació constructivista, a l'actuació de les organitzacions internacionals.
4. Aplicar tècniques d'anàlisi quantitatives i qualitatives als processos de recerca.
5. Argumentar des de diferents perspectives teòriques.
6. Argumentar i establir relacions de causalitat plausibles, a partir de dades i de metateories, i establir formes de validar-o refutar-les.
7. Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.
8. Demostrar un bon nivell d'expressió escrita en diferents registres.
9. Descriure els principals elements que caracteritzen la societat internacional global (1945-2000).
10. Descriure l'ordre internacional: anarquia versus ordre, societat d'estats i societat transnacional.
11. Dissenyar tècniques per a la recollida de dades, coordinar el tractament de la informació i aplicar rigorosament mètodes de verificació d'hipòtesis.
12. Elaborar i planificar recerques o informes analítics.
13. Exposar les grans aproximacions a les relacions internacionals (realisme, transnacionalisme, estructuralisme).
14. Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.
15. Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
16. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals rigoroses.
17. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
18. Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
19. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
20. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
21. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
22. Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
23. Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.
24. Treballar autònomament.
25. Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.
26. Utilitzar adequadament la teoria i els conceptes de les relacions internacionals (tradicions de pensament hobbesiana, grociana i kantiana).
27. Utilitzar els enfocaments teòrics i metateòrics per analitzar l'impacte de la globalització en la seguretat, l'economia i la societat, tant a escala transnacional i estatal com en les diferents organitzacions internacionals.
28. Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.
29. Valorar aspectes distintius i instrumental conceptual i metodològic específic de les diverses tendències i aproximacions analítiques de les relacions internacionals.
30. Valorar casos concrets de canvi i de continuïtat en el sistema internacional, en els principals subsistemes regionals (europeu, americà, asiàtic) i en els subsistemes econòmic i de seguretat.
31. Valorar críticament els impactes de la globalització en diferents àmbits: seguretat, medi ambient, drets humans, migracions i pau.

Continguts

CONTINGUTS

Els continguts de l'assignatura estan estructurats en tres grans blocs temàtics.

El primer és una aproximació introductòria al fenomen de l'organització internacional i de les organitzacions internacionals en perspectiva teòrica i descriptiva. El segon bloc temàtic aborda les organitzacions internacionals en perspectiva universal i regional i el tercer, analitza l'agenda de les organitzacions internacionals.

I. Aproximació teòrica a la OI i a les OIs

Tema 1. La OI en la societat internacional contemporània

1. Els conceptes de societat internacional i de OI
2. La OI en la teoria de les Relacions Internacionals
3. El desenvolupament de la teoria de la OI
4. La teoria de la OI en el segle XXI

Tema 2. Diferents aspectes teòrics sobre la OI

1. OI i Dret Internacional
2. Teories de la Cooperació i del conflicte
3. Teories de la Integració
4. Teories dels Règims Internacionals
5. Globalització i OI

Tema 3. Les OIs

1. OIs: Aproximació conceptual
2. OIGs: característiques, estructura i funcions
3. OIGs: membresia, finançament i mecanismes d'adopció de decisions.
4. ONGs: concepte i incidència en el marc de la OI

II. OIs universals i regionals

Tema 4. La OI en perspectiva universal: el sistema de Nacions Unides(I)

1. De la Societat de Nacions a les NNUU
2. Gènesi i creació de NNUU
3. Propòsits i principis de NNUU
4. Estructura, membres i finançament de NNUU

Tema 5. La OI en perspectiva universal: el sistema de Nacions Unides (II)

1. Organismes i Programes especialitzats de NNUU
2. Organismes especialitzats de cooperació econòmica i financera: el sistema de Bretton Woods (FMI i Grup del Banc Mundial) i la seva relació amb la UNCTAD, el PNUD i la ONUDI
3. Organismes especialitzats de cooperació social, cultural i tècnica: els casos de la OIT, de la UNESCO, de l'OMS, etc.
4. Nacions Unides en el segle XXI

Tema 6. La OI en perspectiva regional (I)

1. Regió, regionalització i regionalisme: aproximació conceptual
2. Regionalisme: institucionalització i tipologia

3. Regionalisme en post-guerra freda
4. Els temes de l'agenda del nou regionalisme

Tema 7. La OI en perspectiva regional (II)

1. El fenomen regional a Amèrica
2. Del Panamericanismo a la Organización d'Estats Americans (OEA)
3. "Vella" i "nova" integració llatinoamericana
4. Anàlisi de Ols americanes: la ODECA, el SICA, la CARICOM, la CA, el MERCOSUR, el Grup de Riu, la ALADI, el SELA, la UNASUR, la CELAC, etc..

Tema 8. La OI en perspectiva regional (III)

1. El fenomen regional a Àfrica, Àsia i Oceania: gènesi i desenvolupament
2. Panislamismo i panarabismo: bases de la cooperació intercontinental institucioanalizada: La Lliga dels Estats Àrabs, la OCI, etc.
3. De la descolonització a la Unió Africana (UA)
4. Principals Ols d'Àfrica occidental, central, oriental, austral i del Magrib

Tema 9. La OI en perspectiva regional (IV)

1. El regionalisme a Àsia-Pacífic
2. Ols de l'Àsia sud-oriental: el cas de l'ASEAN
3. Ols d'Àsia occidental: el CCEAG i altres
4. Ols d'àmbit asiàtic-oceànic: la CPS, el FPS
5. El model APEC i altres fòrums de cooperació

-

III. Les Ols i els problemes de l'agenda internacional

Tema 10. Iniciatives multilaterals a problemes globals

1. Les Ols i els desafiaments globals
2. El manteniment de la pau i de la seguretat internacionals
3. La protecció internacional dels Drets Humans: aspectes humanitaris i polítics
4. La cooperació econòmica internacional i la cooperació al desenvolupament
5. Població, migracions i refugiats
6. Medi ambient, energia i recursos naturals
7. Educació, ciència i cultura
8. Transport, tecnologia i telecomunicacions
9. Alimentació i salut
10. Coordinació internacional contra el crim transnacional organitzat
11. Gènere, etc.

IV. A manera de reflexió

Tema 11. La OI i les Ols: reptes i perspectives en el segle XXI

Metodologia

Metodologia

La dedicació de l'alumnat a aquesta assignatura es divideix en diversos tipus d'activitats, cadascuna de les activitats té un pes determinat d'hores de treball. Aquesta varietat de formes de treball es materialitza en metodologies diferenciades.

L'assignatura és de 6 crèdits ECTS.

Les activitats es distribueixen en:

- Activitats dirigides, que són activitats a l'aula amb la presència del professorat i poden consistir en classes magistrals (amb la utilització de les TIC i amb la possibilitat de debats en grup); en seminaris de discussió de les lectures obligatòries en grups més reduïts i sessions més orientades a qüestions pràctiques en les quals s'analitzaran casos, problemes i exemples relatius al temari del curs. Per a aquestes sessions hi haurà lectures prèvies obligatòries anunciades pel professorat amb antelació. aquestes activitats representen, aproximadament, un terç del total del treball exigít.

- Activitats supervisades són les dutes a terme per l'alumnat fora de l'aula i d'acord amb un pla dissenyat i posteriorment tutoritzat i avaluat per part del profesorat. L'alumnat haurà de realitzar lectura i preparació de textos que seran objecte d'un control i avaluació en sessions de seminaris i pràctiques; redacció d'un treball grupal que serà objecte de control i avaluació mitjançant la presentació escrita i oral en manera de seminari; buscar documentació sobre un determinat tema referent a l'organització internacional (amb una guia elaborada pel professorat), redactar un breu informe i fer una presentació a l'aula. Així mateix, durant el curs, l'alumnat haurà de llegir articles breus i realitzar un comentari sobre el text llegit, a més de participar activament en els debats sobre els articles. També s'inclouen tutories i altres activitats similars de seguiment de curs. Aquestes activitats representen, aproximadament, el deu per cent del treball exigít.

- Activitats autònomes són totes les activitats que realitza l'alumnat pel seu compte i d'acord amb les exigències de l'assignatura per a superar-la amb èxit. Poden ser lectures bàsiques i complementàries, estudi de les anotacions de classe i/o totes les activitats que complementin la formació que exigeix el curs. Aquestes activitats representen aproximadament la meitat del temps del treball de l'alumnat.

La metodologia docent s'adequa a la distribució del treball i les activitats.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals amb ús de les TIC i debat en grup	45	1,8	9, 10, 17, 23, 26, 28, 29, 31
Debat sobre lectures obligatòries i articles complementaris	3	0,12	5, 7, 9, 14, 15, 17, 18, 22, 26, 29, 31
Seminaris temàtics	4	0,16	1, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31
Tipus: Supervisades			
Lectura i preparació de textos que seran, respectivament, objecte de control en classe	8	0,32	1, 7, 9, 10, 13, 14, 15, 22, 24, 26, 28, 31
Redacció de treball grupal	4	0,16	1, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 17, 18, 22, 25,

Tutoria d'inici de curs i de comentari de treballs i exàmens	3	0,12	
Tipus: Autònomes			
Estudi del temari de l'assignatura i lectures complementàries	76	3,04	5, 7, 10, 15, 17, 18, 22, 24, 26, 28, 29, 31

Avaluació

Avaluació

L'assignatura s'avaluarà mitjançant:

1. La realització d'un examen parcial escrit relatiu al contingut teòric i pràctic que representa el 50% de la nota final de l'assignatura i que ha de superar-se amb una nota mínima de cinc punts (sobre deu) com a condició indispensable per a tenir aprovada l'assignatura.

2. L'elaboració d'un treball grupal escrit i defensat oralment (20% del total de la nota final de l'assignatura). Aquest treball és de caràcter obligatori per a aprovar l'assignatura (ha de superar-se amb una nota mínima de cinc punts (sobre deu)).

3. Les lectures i els comentaris d'una sèrie de textos (les pautes i criteris per a la lectura dels textos s'indicaran en el transcurs de les classes de l'assignatura), que es duran a terme en format de seminaris (20%). Així mateix, es valorarà en la nota final global la participació de l'alumnat (comentaris, discussió de textos, exposició de temes, etc.) en les classes (lectures, comentaris i participació 10% de la nota final de l'assignatura).

La data de l'examen parcial escrit, dels seminaris avaluable amb nota i altres activitats s'especificaran en el marc de la programació de l'assignatura (Campus Virtual):

L'alumnat que no superi l'examen escrit tindrà l'oportunitat d'acollir-se a les activitats de compensació, és a dir, podrà realitzar novament l'examen suspès el dia que determini la Facultat. Els seminaris avaluable amb nota i el treball grupal no es poden tornar a realitzar, no tenen activitats de compensació.

Important: L'alumnat que no obtingui la puntuació mínima, cinc punts sobre deu, en l'examen escrit, tindrà l'assignatura suspesa, encara que tingui aprovats el treball realitzat de manera grupal, els seminaris corresponents i altres pautes d'avaluació.

El fet de presentar-se a l'examen escrit parcial exigeix a l'alumnat de la qualificació "NO PRESENTAT".

Important:

- D'acord amb l'article 117.2 de la Normativa acadèmica de la UAB, l'avaluació de l'alumnat repetidor podrà consistir en una sola prova de síntesi. L'alumnat repetidor que es vulgui acollir a aquesta possibilitat, caldrà que es posi en contacte amb el professorat a principi de curs.

-En cas de detectar-se plagi l'avaluació de la prova serà 0'.tal como lo determina la guia respectiva de la Facultat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

"Seminari II "Regionalisme en perspectiva comparada"	10% de la nota final	2	0,08	5, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 18, 22, 25, 26, 28, 29, 31
Participació a classe, seminaris i debats, comentaris de textos i altres activitats programades per la professora	10% de la nota final	0	0	1, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 17, 18, 24, 26, 28, 29, 31
Seminari I "Nacions Unidas"	10% de la nota final	2	0,08	5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 31
Treball grupal	20% de la nota final	1	0,04	5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 17, 18, 22, 25, 28, 29, 31
examen escrit	50% de la nota final	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 30, 31

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia més rellevant

S'inclouen textos bàsics de caràcter general

Nota: En cada tema hi ha una selecció també de bibliografia rellevant

En aquest apartat, la bibliografia més rellevant està actualitzada per any de publicació i edicions. A la resta de la bibliografia hi ha les edicions anteriors que també serveixen per seguir amb aprofitament l'assignatura.

ARCHER, C. *International Organizations* (4ed), Nueva York, Routledge, 2014

BARKIN, J.S. *International Organizations. Theories and Institutions*. (2ªed.), Nueva York, Palgrave-MacMillan, 2013.

DAVIES, M. y WOODWARD, R. *International organizations. A Companion*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2014. Existeix e-Book

DEVIN, G. *Les organisations internationales*, París, A. Colin, 2016 (és l'edició actualitzada de SMOUTS, M.C. *Les organisations internationales*, París, A. Colins, 1995).

DIEZ DE VELASCO, M. *Organizaciones Internacionales* (16ª ed.), Madrid, Tecnos, 2010

HANGGI, H. et al *Interregionalism and International Relations*, Londres, Routledge, 2006.

HURD, I. *International Organizations. Politics, Law, Practice*, (4ª ed.) Cambridge, Cambridge, University Press, 2020. Existeix e-Book.

JORDAN, R.S, ARCHER, C., GRANGER, R y ORDES, K. (4ªed.), *International Organizations: A Comparative Approach to the Management of Cooperation*, Nueva York, Praeger, 2001 és l'edició actualitzada de FELD, W.J.; JORDAN, R.S. y HURWITZ, L. *International Organizations: A Comparative Approach* (3ª ed.), Nueva York, Praeger, 1994.

LEROY BENNETT, A. *International Organization, Principles and Issues* (7ª ed.), Englewood Cliffs, Prentice Hall, 2001.

PASTOR RIDRUEJO, J. A. *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales* (24ª ed.) Madrid, Tecnos, 2020

PEASE, K. *International Organizations. Perspectives on Global Governance*, (6ªed.), Londres/Nueva York, Routledge, 2019 (és l'edició actualitzada de de PEASE, K. *International Organizations. Perspectives on Governance in the Century Twenty-First Century*, New Jersey, Prentice Hall, 2003, canvia l'editorial.). Existeix e-Book.

RITTBERGER,V, ZANGL, B. y KRUCK, A. *International Organization* (3ªed.) Red Globe Press 2019. Existeix e-Book.

SIMMONS, B.A., CARLSNAES, W., RISSE, T (eds). *Handbook of International Relations* (2ªed), Londres ,Sage Publications, 2012. Aquest manual és la segona edició de CARLSNAES, W.; RISSE, T.; SIMMONS, B. A. (eds.) *Handbook of International Relations*, Londres, Sage Publications, 2002. S'ha canviat l'ordre dels editors.

WEISS, T. G. y DAWS, S. *The Oxford Handbook on the United Nations*, (2ª ed.) Oxford-Nueva York, Oxford University Press, 2018

WEISS, T.; FORSYTHE, D.; COATE, R. y PEASE K. *The United Nations and Changing World Politics. Revised and Updated with a New Introduction*, Londres, Routledge, 2019 (hi ha edició de 2017).Existeix e-Book.

UNION OF INTERNATIONAL ASSOCIATIONS *Yearbook of International Organizations*, Bruselas, Brill, 2020-202, vol. 4.

La bibliografia s'indica per temes

Tema 1. La OI en la societat internacional contemporània

Bibliografia de referència

AAVV "Las organizaciones Internacionales: perspectivas teóricas y tendencias actuales", *Revista Internacional de Ciencias Sociales*, núm. 138, 1993

ABI-SAAB, G. (ed.) *The Concept of International Organization*, París, UNESCO, 1981.

BARNETT, M. y FINNEMORE, M. *Rules for the World: International Organization in Global Politics*, Ithaca (NY), Cornell University Press, 2004.

BREMER, J. *De Westfalia a Post-Westfalia. Hacia un nuevo orden internacional*, México D.F., UNAM, 2013.

BULL, H. *The Anarchical Society. A Study of Order in World Politics*, Basingstoke, MacMillan, 1977 (existe traducción en castellano *La sociedad anárquica. Un estudio sobre el orden en la política mundial*, Madrid, Los Libros de la Catarata, 2005.

BULL, H. y WATSON, A. *The Expansion of International Society*, Oxford, Oxford University Press, 1985.

CARLSNAES, W.; RISSE, T.; SIMMONS, B. A. (eds.), *Handbook of International Relations*, Londres: SAGE, 2002.

HURD, I. *International Organizations. Politics, Law, Practice*, (2ª ed.) Cambridge, Cambridge University Press, 2014

LEROY BENNETT, A. *International Organization, Principles and Issues* (7ª ed.), Englewood Cliffs, Prentice Hall, (2002)

LINKLATER, A. *International Relations. Critical concepts in Political Science*, Londres-Nueva York, Routledge, 2000.

MEDINA, M. *Teoría y formación de la sociedad internacional*, Madrid, Tecnos, 1983.

MERLE, M., *Sociología de las Relaciones Internacionales*, Madrid: Alianza, 2000 [3ª edición]

MESA Roberto *La Nueva Sociedad Internacional*, Madrid Centro de Estudios Internacionales, 1992.

MUNS, J. "Enfoques doctrinales y núcleos de atención investigadora en la organización internacional", en VARELA, M. (coord.) *Organización Económica Internacional*, Madrid, Pirámide, 1991, pp. 41-56.

RITTBERGER, V. y ZANGL, B. *International Organization Polity, Politics and Policies*, Nueva York, Palgrave, 2006.

RITTBERGER, V., ZANGL, B. y KRUCK, A. *International Organization*, Nueva York, Palgrave, 2012 (2ª ed., es una edición ampliada del título anterior con un nuevo autor).

SMOUTS, M.C. *Les organisations internationales*, París, A. Colins, 1995.

TAYLOR, P. "A conceptual Typology of International Organization" en GROOM, A.J.R. y TAYLOR, P. (eds.) *Frameworks for International Co-operation*, Londres, Pinter, 1990, pp. 12-26.

TRUYOL I SERRA, A., *La sociedad internacional*, Madrid, Alianza, 1993 [2ª edición]

ZWEIFEL, T. *International Organizations and democracy. Accountability, politics, and power*, Boulder, Lynne Rienner, 2006

Tema 2. Diferents aspectes teòrics sobre la OI

Bibliografia de referència

ARENAL, C. *Introducción a las Relaciones Internacionales* (4ª ed), Madrid, Tecnos, 2007.

ARENAL, C. y SANAHUJA, J. A. (coord.) *Teorías de las Relaciones Internacionales*, Madrid Tecnos 2015.

ATTINA, F. "Organización y cambio del sistema internacional" en *El sistema político global*, Barcelona, Paidós, 2001, pp. 99 a 155.

AAVV "Refashioning the international state system: integration theories", en GROOM y TAYLOR (eds.) (1990), op. cit., pp. 123-198.

AXFORD, R. *The Global System: Economic, Politics and Culture*, Londres, Polity Press, 1995.

BARKIN, J.S. *International Organizations. Theories and Institutions*. (2ª ed.), Nueva York, Palgrave-MacMillan (2013).

BAYLIS, J.; SAMITH, S y OWENS, P. (Eds.) *The globalization of world politics n Introduction to International Relations*, Oxford, Oxford University Press, 2017

BECK, Ulrich *¿Qué es la globalización?* Barcelona, Paidós, 1998.

BIMBI, L. (ed.), *No en mi nombre: Guerra y Derecho*, Madrid, Editorial Trotta, 2003.

CARRILLO SALCEDO, J.A. *El Derecho Internacional en perspectiva histórica*, Madrid, Tecnos, 1991, pp. 151-180.

---, *Curso de Derecho Internacional Público*, Madrid, Tecnos, 1991, pp. 122-138.

CLAUDE, I. "World Government and World Order", en *Swords into Plowshares* (4ª ed.) Random House, Nueva York, 1971, pp. 411-433.

FALK, R. *The Promise of World Order: Essays in Normative International Relations Theory*, Londres, Wheatsheaf, 1987, pp. 1-33.

FISAS ARMENGOL, V. *Introducción al estudio de la Paz y los Conflictos*, Barcelona, Lerna, 1987, pp. 165-218.

---, *Cultura de Paz y gestión de conflictos*, Barcelona, Icaria/UNESCO, 1998.

GUTIÉRREZ ESPADA, C. *La Responsabilidad internacional de las organizaciones internacionales a la luz del proyecto definitivo de artículos de la Comisión de Derecho Internacional*, Granada, Comares, 2011.

HELD, D., *La democracia y el orden global: del estado moderno al gobierno cosmopolita*, Barcelona, Paidós, 1997.

KALDOR, M., *Las nuevas guerras*, Barcelona, Tusquets Editores, 2001.

KEOHANE, R.O. *After Hegemony. Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton, Princeton University Press, 1984 (versión en castellano *Después de la Hegemonía: cooperación y discordia en la política económica mundial*, Buenos Aires, GEL, 1988, pp. 17-31 y 71-89).

---, *International Institutions and State Power*, Boulder, Westview, 1989 (versión en castellano *Instituciones Internacionales y poder estatal. Ensayos sobre teoría de las relaciones internacionales*, Buenos Aires, GEL, 1993).

KLABBERS, J. *An introduction to International Organizations Law*, Cambridge, Cambridge University Press, 2015.

KRATOCHWIL, F. *Rules, Norms and Decisions*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995.

MITTELMAN, J. (ed.) *Globalization, Critical Reflections*, Boulder, Lynne Rienner, 1996.

PEASE, K. *International Organizations. Perspectives on Governance in the Century Twenty-First Century*, New Jersey, Prentice Hall, 2003.

REY ANEIRO, A. *Una Aproximación a la responsabilidad internacional de las organizaciones internacionales*, Valencia, Tirant lo Blanch, 2006.

RITTBERGER, V. (ed.) *Regime Theory and International Relations*, Oxford, Clarendon Press, 1993.

SAROOSHI, D. *International Organizations and their exercise of sovereign powers*, Oxford/New York, Oxford University Press, cop. 2005.

Tema 3. Las Ois

Bibliografía de referència

ARCHER, C. *International Organizations (4ed.)*, Nueva York, Routledge, 2014.

BEIGBEDER, Y. *Management problems in United Nations Organization: Reform or decline*, Londres, Frances Pinter, 1987.

---. *Le Role Internationale des Organisations Non Gouvernementales*, Bruselas, Bruylant, 1992.

CALDUCH, R. *Relaciones Internacionales*, Madrid, Ciencias Sociales, 1991, pp. 165-210.

DAVIES, M.y WOODWARD, R. *International organizations*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2014.

DIEZ DE VELASCO, M. *Organizaciones Internacionales* (16ª ed.), Madrid, Tecnos, 2010

DIEZ RODRIGUEZ, Angeles "El modelo de participación de las ONG. La construcción social del voluntariado y el papel de los estados", en NIETO PEREIRA (coord.) *Cooperación para el desarrollo y ONG*, Madrid, La Catarata-IUDC, 2001, pp. 193-235.

FELD, W.J.; JORDAN, R.S. y HURWITZ, L. *InternationalOrganizatio: A Comparative Approach*(3ª ed.), Nueva York, Praeger, 1994, pp. 9-38.

GOMEZ GIL, C. *Las ONG en la globalización. Estrategias, cambios y transformaciones de las ONG en la sociedad global*, Barcelona, Icaria, 2004.

GUTIERREZ-SOLANA JOURNOD, A. *La legitimidad social de las organizaciones internacionales. Estudio de las percepciones estatales y de la sociedad civil de la ONU, OMC y OIT*, Madrid, MarcialPons, 2014.

HELD, D. *Un pacto global*, Madrid, Taurus, 2005.

LINDBLOM,Anna-Karin *Non-Governmental Organisations in International Law*, Cambridge, CUP, 2005.

MEDINA, M. *Las Organizaciones Internacionales*, Madrid, Tecnos, 1979.

MERLE (2000), op. cit.

MULLER, A.S. *International Organizations and their host states aspects of their legal relationship*, The Hague, Kluwer Law, 1995.

PASTOR RIDRUEJO, J. A. *Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales* (17ª ed.) Madrid, Tecnos, 2013

SAINZ GSELL, N. "Organismos internacionales en la era global", en *Anuario 2003. Los temas y sus protagonistas*, (tom II), Barcelona, Planeta Agostini, 2004, pp. 377-395.

TEIJO GARCIA, C. *Organizaciones internacionales no gubernamentales y derecho internacional*, Paracuellos del Jarama, Dílex, 2005

Tema 4. L'OI en perspectiva universal: el sistema de Naciones (I)

Tema 5. L'OI en perspectiva universal: el sistema de Naciones Unidas (II)

Bibliografía de referència temas 4 i 5

AAVV "ONU: Balance de un Programa de Paz", *Tiempo de Paz*, núm. 43, Invierno 1996/1997.

BLANC ALTEMIR, A. *El proceso de reforma de las Naciones Unidas. La dimensión institucional y el mantenimiento de la paz y de la seguridad internacionales*, Madrid, Editorial Tecnos, Madrid, 2009.

---, *Las relaciones entre las Naciones Unidas y la Unión Europea. Seguridad, cooperación y Derechos Humanos*, Madrid, Tecnos, 2013

ASOCIACIÓN PARA LAS NACIONES UNIDAS EN ESPAÑA *Agenda ONU* (Anuario).

BERTRAND, M. *L'ONU*, París, La Découverte, 1994.

CARRILLO SALCEDO, J.A. (comp.), *Textos básicos de Naciones Unidas*, Madrid: Tecnos, 1982.

---"Las Naciones Unidas ante la década de los noventa" en *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz*, Bilbao, UPV/EHU, 1991, 15-58.

CLAUDE (1971), op. cit., pp. 57-80.

COT, JP. y PELLET A. (dirs.) *La Charte de Nations Unies: Commentaire article par article*, (3ª ed.) París, Economica, 2005, 2 vol.

DIEZ DE VELASCO (2010), op. cit.

FISAS ARMENGOL, V. *Caos i Pau. La Reforma de les Nacions Unides i el Futur dels "Cascos Blaus"*, Centre Unesco de Catalunya, 1993.

GAREIS, S. y VARWICK, J. *The United Nations: An Introduction*, New York, Palgrave, 2005.

JUSTE RUIZ, J. Y BERMEJO, R. *Organizaciones Internacionales universales del sistema de Naciones Unidas*, Madrid, Tecnos, 1993.

LEROY BENNETT (2002), op. cit..

LÓPEZ-JACOISTE DÍAZ, E. *El Banco Mundial, el Fondo Monetario Internacional y los Derechos Humanos*. Pamplona, Aranzadi, 2013

LUARD, E. *The United Nations. How it Works and What it Does* (2ª ed) Nueva York, St. Martin's Press, 1994.

MEDINA, M. *La Organización de Naciones Unidas*, Madrid, Tecnos, 1974.

NACIONES UNIDAS ABC de las Naciones Unidas, Nueva York, NNUU, 1990.

RIGGS, R.E. y PLANO, J.C. (ed.) *The United Nations: International Organizations and World Politics*, Belmont, Wardsworth, 1993.

ROBERTS, A. y KINGSBURY, B. (ed.) *United Nations, Divided World: The UN's Role in International Relations*, Oxford, Clarendon Press, 1993.

ROSENAU, J. N. *The United Nations in a Turbulent World*, Boulder, Linne Rienner, 1992.

SAINZ GSELL (2004), op. cit.

SAINZ GSELL, N. (2014) *Naciones Unidas en el siglo XXI. Retos y desafíos*. Barcelona, UOC (próxima aparición)

SEARA VAZQUEZ, M. *Tratado General de la Organización Internacional*, México, FCE, 1985, pp 445-472.

---, (ed), *Las Naciones Unidas a los cincuenta años*, México, FCE, 1995.

STAUR, C. *Shared responsibility. The United Nations in the age of globalization*, Copenhagen, Djof Publishing, 2014.

TAMAMES, R. *Estructura económica internacional* (20ª ed.), Madrid, Alianza Universidad, 2003.

TAYLOR, P. "The United Nations system under stress: financial pressures and their consequences", *Review of International Studies*, vol. 17, 1991, pp. 365-382.

TAYLOR, P. y GROOM, A.J.R. *Global Issues in the United Nations' Framework*, Londres, Macmillan, 1989.

---, *International Institutions at Work*, Londres, Pinter Publishers, 1988.

WALTERS, F.P. *Historia de la Sociedad de Naciones*, Madrid, Tecnos, 1971.

WEISS, T. G. Y DAWS, S. *The Oxford Handbook on the United Nations*, Oxford-Nueva York, Oxford University Press, 2007

WELLS, R. N. (ed.) *Peace by Parts. United Nations Agencies and their Roles*, Londres, The Scarecrow Press.

WILLETS, P. "The United Nations and the Transformation of the Inter-State System" en BUZAN, B. y JONES, B.R.J. (eds.) *Change in the Study of International Relations*, Londres, Pinter, 1981, pp. 100-119.

Tema 6. L'OI en perspectiva regional (I)

Bibliografía de referència

ALDECOA, F y CORNAGO, N. "El nuevo regionalismo y la reestructuración del sistema mundial", *Revista Española de Derecho Internacional*, núm. 1, vol.XLX, 1998, pp.59-113.

ADLER, E. y BARNETT, M. *Security Communities*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.

BARREIRO CARRIL, B. y DIAZ BARRADO, C. *Las relaciones exteriores de la Comunidad Iberoamericana de Naciones*, Madrid, Dykinson, 2013.

BUZAN, B. y WAEVER, O. *Regions and Powers. The Structure of International Security*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.

CANTORI, L. y SPIEGEL, S. *The International Politics of Regions. A Comparative Approach*, Englewoods Cliffs, 1970.

CALLEYA, S. (ed). *Regionalism in the post Cold-War World*, Aldershot, Ashgate, 2000.

FAWCETT, L. y HURRELL, A. (eds.) *Regionalism in World Politics*, Oxford, Clarendon Press, 1996.

GAMBLE, A. y PAYNE, A. (eds.) *Regionalism and World Order*, Londres, Macmillan, 1996.

--- (2003) « The World Order Approach », en SÖDERBAUM y SHAW (2003), pp. 43-69.

GRUGEL, J. *Regionalism Across the North South Divide*, Londres, Routledge, 1999.

HANGGI, H. et al *Interregionalism and International Relations*, Londres, Routledge, 2006.

HETTNE, B. ; INOTAI, A. y SUNKEL, O. (eds.) *The New Regionalism and the Future of Security and Developments*, Londres MacMillan/UNU-Wider, 2000.

HIGGOT, R. « The Theory and Practice of regionalism in a Changing Global Context », en WEBER, D y FORT, M. (eds.) *Regional Integration in Europe and East Asia*, Londres, Routledge, 2005, pp. 17-38.

HURRELL, A. "Explaining the resurgence of regionalism in world politics", *Review of International Studies*, núm. 21, 1995, pp. 331-358.

INOTAI, A. y SUNKEL, O. *Globalism and the New Regionalism*, Basinstoke, Mac Millan, 1999.

LAURSEN, F. *Comparative Regional Integration : Theoretical perspectives*, Ashgate, 2003.

LE ROY BENNET (1995), op. cit., pp. 229-266.

ROBSON, P. "The New Regionalism and the Developing Countries", *Journal of Common Market Studies*, vol.31, núm. 3, 1993, pp. 329-348.

SANAHUJA, J. A. (2007) "Regiones en construcción. Interregionalismo en revisión. La UE y el apoyo al regionalismo y la integración latinoamericana" en FRERE, C.; GRATIUS, S.; MALLO, T.; PELLICER, A. y SANAHUJA, J. (eds.) *¿Sirve el diálogo político entre la Unión Europea y América Latina?* Madrid, Fundación Carolina, Documento de Trabajo núm. 15, 2007.

SEARA VAZQUEZ (1985), op. cit., pp. 621-630.

SIMON, B. y MARTIN, L. "International Organizations and Institutions", en CARLSNAES, W., RISE, T. y SIMMONS, B. (2002) *Handbook of International Relations*, Londres, Sage, pp. 192-211.

SÖDERBAUM, F. Y SHAW, M. (eds.) *Theories of New Regionalism*, Basigstoke, Palgrave Mac Millan, 2003, pp. 43-69.

SOBRINO HEREDIA, J.M. "La institucionalización del regionalismo internacional", *Afers Internacionals*, núm. 20, 1991, pp. 111-143.

TAYLOR, P. "Regionalism: the thought and the deed", en GROOM y TAYLOR (1990), op. cit., pp. 151-171.

--- *International Organisation in the Modern World: the Regional and the Global Process*. Londres, Pinter, 1993.

TELÒ, M. (ed.) *European Union and New Regionalism. Regional Actors and Global Governance in a Post-Hegemonic Era* (2º ed.), Ashgate, Aldershot, 2007.

TUGORES, J. *Economía Internacional: Globalización e Integración Regional*, Madrid, Mc Graw Hill, 2006.

---, *Economía Internacional e Integración económica*, Madrid, Mc Graw Hill, 1996.

Tema 7. L'OI en perspectiva regional (II)

Bibliografía de referencia

ALTAMANN, J. y ROJAS ARAVENA, F. (EDS.) *Las paradojas de la integración en América Latina y el Caribe*, Madrid, Fundación Carolina -SigloXXI, 2008.

ATKINS, G. P. *Latin American in the International Political System*, (3ª ed.) Boulder, Westview Press, 1995.

AAVV *The Cambridge History of Latin America* (diversos volúmenes), Cambridge, Cambridge University Press, 1990 (existe traducción de algunos tomos en ed. Crítica).

BOUZAS, R. "El regionalismo en el hemisferio occidental: NAFTA, Mercosur y Después", *Desarrollo Económico*, vol. 36, 1996, número monográfico.

CEPAL *Regionalismo abierto. La integración regional al servicio de la transformación productiva con equidad*, Santiago de Chile, CEPAL, 1990.

CEPAL *El regionalismo abierto en América Latina y el Caribe*, Santiago, CEPAL, 1994.

CIENFUEGOS, M. y SANAHUJA, J. *Una región en construcción. UNASUR y la integración en América del Sur*. Barcelona, Fundación CIDOB, 2009.

CONNELL-SMITH, G. (1996) *The Interamerican System*, Londres, Oxford University Press.

DIEZ DE VELASCO (2010), op. cit.

DABÈNE, O. *América Latina en el siglo XX*, Madrid, Síntesis, 2000.

DÍAZ BARRADO, C. y FERNÁNDEZ LIESA, C. (coords.) *Iberoamérica ante los procesos de integración*, Madrid, BOE, 2000.

FERRER, A. *De Cristóbal Colón a Internet: América Latina y la globalización*, Buenos Aires, FCE, 1999.

LOWENTHAL, A. y TREVERTON, G. (eds.) *América Latina en un mundo nuevo*, México, FCE, 1995.

OEA Consejo Permanente/Comisión de Seguridad Hemisférica, *Informe del presidente de la Comisión de Seguridad hemisférica sobre un Programa de Educación para la Paz en el Hemisferio*, OEA/CP/CSH-306/00, 2000.

RAMÍREZ LEÓN, J. L. "La OEA, los países latinoamericanos y la democracia en el hemisferio" Síntesis, núm. 21, 1994, pp. 191-231.

ROETT, J. (ed.) *Mercosur, Regional Integration, World Markets*, Boulder/Londres, Lynne Rienner, 1999.

SHEININ, D. *The Organization of American States*, Oxford, Oxford ABC-CLIO, 1995.

TULCHIN, Joseph y ESPACH, Ralph (eds.) *Latin America in the New International System*, Boulder/London, Lynne Rienner Publishers, (2001). Existe versión en castellano publicada por Ediciones Bellaterra

<spanlang="ca">Tema 8. L'OI en perspectiva regional (III)

Bibliografia de referència

BIDAUZARRAGA, E. *La Integración económica regional como estrategia de desarrollo en el África austral*, Bilbao. UPV, 2002.

BENAVIDES DE LA VEGA, L. (ed.) *La integración regional y el desarrollo en África*, Madrid, Los libros de la Catarata, 2009.

CLAPHAM, C. *Africa and the International System*, Cambridge, Cambridge UP, 1996 (incluye una importante bibliografía).

DÍEZ DE VELASCO (2010), op. cit.

HARRIS, G. (ed.) *Organization of African Unity*, Oxford, CLIO, 1994

KABUNDA, M. *La integración africana: problemas y perspectivas*, Madrid, Instituto de Cooperación para el Desarrollo, 1993.

---, "Reflexiones sobre el proceso de cooperación-integración en el África subsahariana", *Tiempo de Paz*, núm. 27-28, 1993, pp. 36-47.

PEÑAS, F. *África en el sistema internacional*, Madrid, Los libros de la catarata, 2000.

SARRI, A. *"10 preguntes per Àfrica"*, Barcelona, Intermon, 1999.

TAYLOR, P. "The Organization of African Unity" y "The Arab League", en *Nonstate Actors in the International Politics: From Transregional to Substate Organizations*, Westview Press, 1984, pp. 153-164 y 179-190.

Tema 9. L'OI en perspectiva regional(IV)

Bibliografia de referència

AAVV "La reordenación de Asia Oriental tras el final de la guerra-fría", *Anuario Internacional CIDOB* 1993, Barcelona, Fundación CIDOB, 1994, pp. 533-656.

BALDWIN, R. y LOW, P. (eds.) *Multilateralizing regionalism*, Cambridge-Nueva York, CUP, 2009.

CORNAGO, N. "El nuevo dinamismo institucional del regionalismo económico en Asia-Pacífico", *Revista Vasca de Sociología y Ciencia Política*, núm. 18, 1997, pp. 163-181.

DIEZ DE VELASCO (2010), op. cit.

KATZENSTEIN, P. *A world of regions: Asia and Europe in the American imperium*, Ítaca, Cornell University Press, 2005.

MCGREW, A. y BROOK, C. (1998) *Asia-Pacific in the New World Order*, Nueva York-Londres, Routledge.1998.

TELO (2007), op.cit.

YAMASHITA, S. y EADES, J. S. (eds.), *Globalization in South East Asia. Local, National and Transnational Perspectives*, Berghahn Books, New York, 2003

NOTA: Sobre el tema "La OI a perspective regional I, II, III y IV" hi ha també un dossier de bibliografia específica al campus virtual.

Tema 10. Iniciatives multilaterals a problemes globals

Bibliografia de referència

ATTINÁ (2001), op. cit. Pp. 157 a 252

AAVV *Nuestra Comunidad Global*, Madrid, Alianza, 1996.

BADI, B. "Flux migratoires et relations internationales", *Études Internationales*, vol. xxiv, núm. 1, 1993, pp.7-16.

BECK (1998) op. cit.

BANCO MUNDIAL *Informe sobre el Desarrollo Mundial*199.. 200..., Washington, Banco Mundial, 199... y 2000...

BRUNTLAND. G.H. *Nuestro futuro común*, Madrid, Alianza, 1988.

CASSESE, A. *Los Derechos Humanos en el Mundo Contemporáneo*, Barcelona, Ariel, 1991.

CASTELLS, M., *La era de la Información. Economía, sociedad y cultura* (3 vols.), Madrid: Alianza, 1997-98.

COOPER, A.; THAKUR, R. *The Group of the Twenty (G20)*, Nueva York, Routledge, 2013.

DONNELLY, J. "Global Policy Studies: a Skeptical View", *Journal of Peace Research*, vol. 27, núm. 2, 1990, pp. 221-230.

GARCIA SANZ, B. "Población mundial y recursos alimenticios", *Revista española de Investigaciones Sociológicas*, núm. 49, 1990, pp. 27-75.

GEORGE, S. *Enferma anda la Tierra*, Madrid, IEPALA, 1987.

GÓMEZ GALÁN, M. y SANAHUJA, J.A. *El sistema internacional de cooperación al desarrollo*, Madrid, CIDEAL, 1999.

GRANELL, F. "El funcionalismo de la organización económica internacional y la nueva agenda contra el subdesarrollo", en VARELA, M.(coord.) *Organización Económica Internacional: problemas actuales de la economía internacional*, Madrid, Pirámide, 1991.

GROOM, A.J.R. "The Question of Peace and Security", en TAYLOR, P. y GROOM, A.J.R. (eds) *International Institutions at Work*, Londres, Pinter, 1988, pp. 75-95.

IGNATIEFF, M., *Los derechos humanos como política idolatría*, Barcelona: Paidós, 2003.

KEGLEY Jr., C. W. y WITTKOPF, E.R. (eds.), *Global Agenda: Issues and Perspectives*, McGraw-Hill, 2001.

LAWSON, S. (ed.), *The New Agenda for International Relations: From Polarisation to Globalisation in World Politics?*, Polity Press, 2001.

LUARD, E. *Globalization of Politics: The Changed Focus of Political Action in the Modern World*, Nueva York, NYUP, 1990, 138-191.

LAWSON, S. (ed.), *The New Agenda for International Relations: From Polarisation to Globalisation in World Politics?*, Polity Press, 2001.

LUNDESTAD, G., *East, West, North, South. Major Developments in International Politics since 1945*, Oxford: Oxford University Press, 2005 (5th edition).

MARIÑO MENÉNDEZ, F. y FERNÁNDEZ LIESA, C. (eds.) *El Desarrollo y la Cooperación Internacional*, Madrid, Universidad Carlos III-BOE, 1997.

MARSHALL, K. *Global Institutions of Religion*, Nueva York, Routledge, 2013.

NACIONES UNIDAS *Informes del Secretario* (anual)

PROGRAMA DE NACIONES UNIDAS PARA EL DESARROLLO (PNUD) *Informe sobre desarrollo humano* (anual).

STEGEER, M., *Globalization: A Very Short Introduction*, Oxford: Oxford University Press, 2003.

TAMAMES, R. *Ecología y desarrollo sostenible*, (6ª ed.) Madrid Alianza, 1994.

TAYLOR, P. "Population: Coming to Terms with People", en TAYLOR y GROOM (1989), op. cit., pp. 148-176.

TIMS, W. "The Multilateral Approach to Food Security", en HARROD, J. y SCHRIJVER, N. (eds). *The UN Under Attack*, Aldershot, Gower, 1988, pp. 94-110.

WILLETTS, P. "The Pattern of Conferences", en TAYLOR y GROOM (1989), op. cit., pp.35-74.

IV. A modo de reflexión

Tema 11. La OI y las OIs: retos y perspectivas en el siglo XXI

Bibliografía general de la asignatura

Además de la bibliografía de referencia citada en cada uno de los temas del programa, se recomiendan como obras de consulta general las siguientes

Anuarios, enciclopedias, estadísticas generales, diccionarios y manuales:

Alerta 20...! Informe sobre conflictos, derechos humanos y construcción de paz (Escola de Cultura de Pau de la UAB) (anual)

Anuario 20... de Procesos de Paz (Escola de Cultura de Pau de la UAB) (anual)

Anuario del Centro de Investigaciones para la Paz, Madrid, editado por elCIP.

Anuario del CEIPAZ 200.... Barcelona Icaria, (anual).

Anuario internacional CIDOB 199...,200..., Barcelona, Fundació CIDOB, (anual).

CEBALLOS, L. *Diccionario de Organizaciones Económicas Internacionales*, Madrid, ICEX Secretaría de Estado de Comercio, 2006.

CLIO Dictionaries in Political Sciences, serie publicada por la editorial ABC-Clio, Santa Barbara/Oxford, dirigida por J. PLANO. Los títulos más destacados son: *The Latin American Political Dictionary*, *The African Political Dictionary* y *The Asian Political Dictionary*.

COLAS, B. (ed.) *Global Economic Co-operation. A Guide to Agreements and Organizations* (2ª ed.), Oxfordshire,UnitedNations UP, 1994.

Documents d'Actualité Internationales, París, La DocumentationFrançaise.

DUPUY, J.R. (ed.) *Manuel sur les organizations internationales - Handbook on International Organizations*, Dordrecht, Martinus Nijhoff, 1988.

InternationalEncyclopediaof the Social Sciences, Londres Macmillan,1968. Existe edición en castellano de editorial Aguilar.

GUIRLET. PH. *Guide des Organismes Internationaux. Financement multilatéral et développement*, París, CFCE, 1992.

KEESING'S Contemporary Archives: Weekly Diary Of World Events with Index Continually Kept Up-to-Date, Bristol(UK)

L'etat du monde. Annuaire économique et géopolitique mondial, París, La Decouverte . Existe traducción en castellano de editorial Akal.

OSMAÑCZYK, E.J. *Enciclopedia Mundial de Relaciones Internacionales y Naciones Unidas*, México, FCE, 1976 (existe edición de 1990 en inglés).

RAMSES (Informe anual mundial) París, IFRI.

SCHIAVONE, G. *International Organizations. A Dictionary and Directory* (3ª ed.), Macmillan, Londres, 1992.

SIPRI Yearbook 199.../200...,Londres, Oxford UP/SIPRI.

The State of the World 199.../200... A Worldwatch Institute Reporton Progress Toward a Sustainable Society (editadopor L. BROWN) Londres/Nueva York, WW Norton. Existe traducción en castellano y en catalán.

UNION OF INTERNATIONAL ASSOCIATIONS *Yearbook of International Organizations*, Munich, 2001.

UNITED NATIONS *Yearbook ofthe United Nations*, Nueva York, United Nations (anual)

---, *Statistical Yearbook* NuevaYork, United Nations

ZORGBIBE, C. *Les organisations internationales* (2ª ed.), París, PUF, 1991.

* Publicaciones periódicas (se citan algunos títulos):

- Afers Internacionals (CIDOB- España)
- Africa-América Latina Cuadernos (España)
- Africana (Centro de Estudios Africanos - Portugal)
- América Latina hoy (España)
- Apuntes (Argentina)
- Asia-Pacific Development Journal
- Asian and African Studies
- Aussen Politik
- Comercio Exterior (México)
- Cooperation and Conflict
- Desarrollo Económico (Argentina)
- El Trimestre Económico (México)
- Estudios Internacionales (Chile)
- Estudios e informes de la CEPAL (Chile)
- Études Internationales (Canadá)
- European Journal of International Relations (Reino Unido)
- Foreign Affairs (EEUU)
- Foreign Affairs Latinoamérica (México)
- Foreign Policy - Edición Española (España)
- Foro Internacional (México)
- International Affairs (RIIA- Reino Unido)
- International Organization (EEUU)
- International Security (EEUU)
- International Studies Quarterly
- Keesing's World New Archives (www.keesings.com)
- La Vanguardia Dossier (Espanya)
- Papeles (España)
- Política Exterior (España)
- Política y Sociedad (España)
- Síntesis (España)
- Review of International Studies (Reino Unido)
- Revista del Mercosur

- Revista Electrónica de Estudios Internacionales (España): <http://www.reei.org>
- TheInternational Spectator (Italia, en inglés)
- The World Today (Reino Unido)
- Third World Quarterly (Reino Unido)
- Tiempo de Paz (España)
- World Politics (EEUU)

Pàgines **web** (se mencionan algunas direcciones)

- Amnistia Internacional: <http://www.a-i.es/>
- Asociación Española de Ciencia política: enlaces útiles con universidades de todo el mundo: <http://www.aecpa.es/>
- Asociación Española de Profesores de Derecho Internacional y Relaciones Internacionales (AEPDIRI): aepdiri.org (tiene enlaces útiles sobre organizaciones internacionales y publicaciones).
- Banc Mundial: <http://www.bancomundial.org/>
- Centro de Educación e Investigación para la Paz : [http:// www.ceipaz.org](http://www.ceipaz.org)
- Centre de Investigación sobre la Paz: <http://www.cip.fuhem.es/>
- CIDOB: <http://www.cidob.es>
- Escola de Cultura de Pau (UAB): <http://www.pangea.org/unescopau/>
- European Council on Foreign Relations: <http://www.ecfr.eu/>
- FIRST (Facts on International Relations and Security Trends) - <http://first.sipri.org/>
- Fons Monetari Internacional: <http://www.imf.org/external/spa/index.htm>
- Foreign Affairs - <http://www.foreignaffairs.org/>
- Foreign Affairs Latinoamérica - <http://fal.itam.mx/FAE/>
- Foreign Policy - Edición Española - <http://www.fp-es.org>
- Heidelberg Institute of International Conflict Research (HIIC) - <http://www.hiik.de/en/index.htm>
- Historiasiglo20.org - <http://www.historiasiglo20.org>
- Human Rights Watch, web sobre derechos humanos: <http://www.hrw.org/>
- Institut for War and Peace Reporting: <http://www.iwpr.net/>
- International Affairs Resources (www virtual library) - <http://www.etoyn.edu/vl/>
- International Relations and Security Network - <http://www.isn.ethz.ch/>
- Le Monde Diplomatique: <http://www.monde-diplomatique.fr/>
- Naciones Unidas: <http://www.un.org/spanish>

- Observatori de Política Exterior Europea de l'Institut Universitari d'Estudis Europeus (IUEE): <http://www.iuee.eu>
- Open Democracy: <http://www.opendemocracy.com/home/index.jsp>
- Organització per la Cooperació Econòmica i el Desenvolupament (OECD): <http://www.oecd.org>
- Organización para la Seguridad y la Cooperación en Europa. <http://www.osce.org/>
- OTAN: <http://www.nato.int/home.htm>
- Política internacional a Internet: <http://www.diplomaticnet.com/es/>
- Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI): <http://www.sipri.org/>
- The Swedish Institute of International Affairs - <http://www.ui.se/>
- Unió Europea: <http://europa.eu/>

Durant el curs, l'alumnat disposarà d'una sèrie de lectures sobre temes específics que es contemplen en el programa.

Programari

Totes les activitats es desenvoluparan d'acord amb la Guia Docent.